Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden kaivoslain pykälien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kaivoslakia ehdotetaan muutettavaksi eräiden malminetsintää ja kaivostoimintaa koskevien säännösten osalta. Muutoksia ehdotetaan kaivosturvallisuuslupaan liittyviin säädöksiin, kaivoslain mukaisten lupien luopumismenettelyyn ja lakisääteisiin vuosittain toimitettavien kaivoskarttojen toimitustiheyteen. Kaivosviranomaiselle esitetään nykyistä laajempia valtuuksia tarveharkintaan tietyissä kaivoslain mukaisissa menettelyissä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan XX päivänä XX kuuta 2017.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Kaivoslain kokonaisuudistuksen ja vuonna 2011 voimaan tulleen kaivoslain tavoitteena oli uudistaa kaivoslainsäädäntö siten, että edellytykset kaivostoiminnalle turvataan yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla ja että samalla turvataan yleiset ja yksityiset edut ottaen huomioon perusoikeusjärjestelmä kokonaisuudessaan. Keskeistä on yleisen edun turvaaminen ja lupaharkintaan sisältyvä ennakollinen valvonta.

Kaivoslain muutoksen myötä kaivosviranomainen siirrettiin työ- ja elinkeinoministeriöstä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesiin. Samalla muutoksenhaku muuttui kaksiportaiseksi.

Kaivoslain kullanhuuhdontaa sääteleviin pykäliin on tehty kahteen otteeseen muutoksia, HE 60/2014 ja HE 57/2016.

Kaivosviranomainen on tähän mennessä myöntänyt voimassaolevan lain mukaisia varauksia, malminetsintälupia ja kullanhuuhdontalupia reilut 200 kappaletta kutakin. Kaivostoimintaan liittyviä kaivoslupia on myönnetty noin 20. Tältä pohjalta eri osapuolille on kertynyt kokemuksia kaivoslain toimivuudesta. Säädösten sujuvoittaminen turhia säännöksiä perkaamalla ja lupa- ja valitusmenettelyjä sujuvoittamalla on myös yksi Sipilän hallituksen kärkihankkeista.

Kaivoslain mukaisiin lupamenettelyihin liittyvät viranomaiset ovat identifioineet tiettyjä käytännön tilanteita, joissa kaivoslakiin kirjatut menettelyt ja velvoitteet ovat tarpeettoman raskaat, ja tällaisia tilanteita varten tulisi tiettyihin menettelyitä määrittäviin lakipykäliin lisätä mahdollisuus viranomaisten tarveharkintaan. Tämä sujuvoittaisi ja keventäisi niin viranomaisten kuin toiminnanharjoittajienkin hallinnollista taakkaa ja vapauttaisi viranomaisresursseja lupahakemusten joutuisampaan käsittelyyn. Joissain tapauksissa tulisi

lisätä tarveharkintaa myös lausuntoa antavien viranomaisten tai muiden tahojen osalta, kun käytännössä on havaittu, ettei lausunnon pyytäminen aina ole relevanttia ja olennaista lisätietoa tuovaa.

Ehdotetut muutokset

Luvan raukeamista koskevan menettelyn keventäminen

67 §

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan raukeaminen

Malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa raukeavat määräajan päättyessä.

Kaivosviranomainen voi päättää, että malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa raukeavat, jos toiminta on ollut keskeytyneenä luvanhaltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden. Asian voi panna vireille kaivosviranomainen omasta aloitteestaan, kunta tai haittaa kärsivä asianosainen.

Kaivosviranomaisen on päätettävä, että malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa raukeavat, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ~~hakemuksen~~ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ~~hakemuksen~~ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa.

Malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa raukeavat 3 momentin mukaisen ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiseen.

Jos luvanhaltija hakee malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista 66 §:ssä säädetyllä tavalla, jäävät 58 §:n nojalla lupapäätöksestä tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään, 107 §:n nojalla asetettu vakuus ja 174 §:n nojalla tehty panttaus voimaan, kunnes hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yksityiskohtaiset perustelut

Pykälään ehdotettava muutos merkitsisi luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille paneman luvan raukeamista koskevan asian siirtymistä lupamenettelystä ilmoitusmenettelyyn. Ehdotettu muutos vastaisi kumotun kaivoslain 18 §:ää, jonka mukaan valtausoikeudesta luovuttiin ilmoitusmenettelyllä. Kyseinen menettely on todettu voimassaolevan lain toimivuutta arvioitaessa tarkoituksenmukaisemmaksi kuin nykyinen lupamenettelyyn perustuva asian käsittely.

Käsitetasolla tapahtuva muutos korostaisi asiaan sovellettavan hallintomenettelyn keventämistä ja menettelyn eriyttämistä kaivoslain pääsääntöisestä lupamenettelystä. Ehdotettavan muutoksen myötä luvanhaltija voisi ilmoituksella saattaa toiminnan perustana olevan luvan raukeamaan ja olisi velvollinen toimittamaan ilmoituksen, jos lupaan perustuvaa toimintaa ei olisi tarkoitus jatkaa. Kaivostoiminnan laajavaikutuksellisuudesta johtuen ilmoitusmenettelyä ei ehdoteta otettavaksi käyttöön kaivosluvan osalta.

Ilmoitusmenettelyn keskeisin ero lupamenettelyyn nähden on asiaan liittyvien oikeusvaikutusten alkamisajankohta. Pääsääntöisesti kaivoslain mukaisen päätöksen lainvoimaisuus on keskeinen edellytys päätöksen synnyttämien oikeusvaikutusten alkamisen kannalta. Ilmoitusmenettelyssä oikeusvaikutukset alkai-

sivat heti ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka edelleen selventäisi raukeamista koskevan ilmoituksen oikeusvaikutusten voimaantulon ajankohdan.

Malminetsinnän kannalta luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille paneman raukeamisasian välitön oikeusvaikutus käytännössä tarkoittaisi sitä, että oikeus luvan mukaiseen tutkimustoimintaan ja toisaalta velvollisuus suorittaa 99 §:n mukaisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille malminetsintäkorvausta lakkaisi kaivosviranomaisen vastaanottaessa raukeamista koskevan ilmoituksen. Sen sijaan esimerkiksi velvollisuus vahinkojen ja haittojen korvaamiseen ja jälkitoimenpiteiden suorittamisesta ei lakkaisi ilmoituksesta. Ilmoituksen välittömästä oikeusvaikutuksesta huolimatta kaivosviranomaisen olisi annettava asiasta valituskelpoinen päätös.

Luvanhaltijan velvollisuudella suorittaa sille määrätyt jälkitoimenpiteet tai korvata mahdollisesti aiheutuneet vahingot ei ole edellytyssuhdetta luvan voimassaoloon eikä siten ilmoituksen välittömälle oikeusvaikutukselle ole estettä.

Edellä selostetun perusteella siirtymistä ilmoitusmenettelyyn 67 §:n 3 momentin mukaisissa asioissa on pidettävä perusteltuna.

72 §

Luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevan asian käsittely

Malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista, ~~raukeamista,~~ muuttamista ja peruuttamista sekä kaivosaluelunastusluvan voimassaolon jatkamista ja raukeamista koskeva asia on käsiteltävä noudattaen vastaavasti, mitä tässä laissa säädetään asianomaista lupaa koskevasta lupamenettelystä, lupaharkinnasta sekä lupapäätöksestä ja sen voimassaolosta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös kaivosluvan raukeamista ja 67 §:n 2 momentin mukaista malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan raukeamista koskevaan asiaan.

Mitä 37 §:ssä säädetään lausunnoista lupahakemuksesta, 39 §:ssä muistutuksista ja mielipiteistä, 40 §:ssä lupahakemuksesta tiedottamisesta, ei sovelleta malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan raukeamista koskevan ilmoituksen käsittelyyn.

Mitä 58 §:ssä säädetään lupapäätöksestä tiedottamisesta, sovelletaan malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan raukeamista koskevan ilmoituksen johdosta annettavan kaivosviranomaisen päätökseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

Luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille panemaan luvan raukeamista koskevan asian käsittelyn menettelysäännöksiin ehdotetaan muutosta, joka yksinkertaistaisi ja keventäisi asian käsittelyä ja vastaisi paremmin asian käsittelyn edellyttämää hallinnollista menettelyä. Ehdotettu muutos koskisi ainoastaan luvanhaltijan vireille panemaa raukeamisasiaa.

Ehdotetun muutoksen myötä raukeamista koskevaan ilmoitukseen ei sovellettaisi lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä tai lupahakemuksen tiedottamista koskevia menettelysäännöksiä. Jotta alueen kiinteistöjen omistajat saisivat mahdollisimman tehokkaasti ja asianmukaisesti tiedon luvan raukeamisesta ja siihen liit-

tyvistä välittömistä oikeusvaikutuksista, raukeamista koskevan päätöksen tiedottamiseen ei ehdoteta muutosta.

Kaivoslain voimaantulon jälkeen lain soveltaminen käytännössä on tuonut ilmi, että perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät asetelmat ovat kaivoslain mukaisen toiminnan eri vaiheissa hyvin erilaisia.

Kun otetaan huomioon, että lupaan perustuva malminetsintä kiinteistön omistajan alueella ei ole kiinteistön omistajan oikeus eikä luvan raukeamisella ole vaikutusta luvanhaltijan velvollisuuksiin toiminnasta aiheutuvien haittojen ja vahinkojen korvaamiseen, ei lopettamista koskevalla asialla ole vaikutusta kiinteistön omistajan oikeusasemaan. Luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille panemassa luvan raukeamista koskevassa asiassa luvanhaltijaa on siten pidettävä ainoana tosiasiallisena asianosaisena.

Toimintaan liittyvien erilaisten vaikutusten arviointia toiminnan lopettamiseen liittyvässä päätöksenteossa ei ole tarpeen tehdä, sillä kyseinen arviointi on jo tehty lupaharkinnan yhteydessä. Toiminnasta aiheutuvien haittojen ja vahinkojen korvaamisvelvollisuudesta säädetään erikseen lailla ja pääsääntöisesti niistä määrätään myös lupapäätöksessä. Luvanhaltijan velvollisuudella suorittaa sille määrätyt jälkitoimenpiteet tai korvata mahdollisesti aiheutuneet vahingot ei ole edellytyssuhdetta luvan voimassaoloon eikä siten esimerkiksi haittaa kärsineen oikeusturva edellytä nykyisen sääntelyn mukaista lupamenettelyä tai osallistumista asian käsittelyyn. Toiminnan lopettamisella ei ole sellaisia välittömiä vaikutuksia esimerkiksi kiinteistön omistajan oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin, jotka puoltaisivat toiminnan lopettamista koskevan asian käsittelyä siinä laajuudessa kuin kaivoslaissa nykyisin säädetään.

Luvanhaltijan oikeusturvan kannalta on pidettävä perusteltuna, että kaivosviranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän aloitteesta johtuva malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan raukeamisasiaan sovelletaan lupamenettelyä koskevia säännöksiä, jolloin luvanhaltijan oikeusturva asiassa turvataan. Tästä syystä 67 §:n 2 momenttia koskevan asian käsittelyyn ei ehdoteta muutosta. Kaivostoiminnan laajavaikutuksellisuudesta johtuen, kaivosluvan raukeamista koskevaan asian käsittelyyn ei niin ikään ehdoteta muutosta.

Hallinnollisten käsittelyvaiheiden vähentyessä ehdotetulla muutoksella on hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus niin kaivosviranomaisen kuin toiminnanharjoittajan näkökulmasta. Koska asiasta ei lähtökohtaisesti pyydettäisi lausuntoa eri viranomaisilta, keventäisi ehdotettu muutos myös lausuvien viranomaisten hallinnollista taakkaa. Kiinteistönomistajien asemaan muutoksella ei olisi tosiasiallista vaikutusta.

Hallinnollista menettelyä yksinkertaistamalla, muutoksella on kaivosviranomaiseen sekä luvanhaltijaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus.

165 §

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

1) asianosainen;

2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;

4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;

5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;

6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

67 §:n 3 momentin mukaiseen kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan päätöksen kohteena olevan luvan luvanhaltija.

Yksityiskohtaiset perustelut

Luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille paneman raukeamisasiaa koskevan päätöksen muutoksenhakuoikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla ainoastaan päätöksen kohteena olevan luvan luvanhaltija.

Nykyinen muutoksenhakuoikeus luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille panemissa raukeamisasioissa on osoittautunut merkityksettömäksi ja johtanut käytännössä epäselviin tilanteisiin alueen kiinteistön omistajan hakiessa luvan raukeamista koskevaan päätökseen muutosta valittamalla. Toiminnan lopettamisen juontuessa yksinomaan luvanhaltijan tahdosta, ei alueen kiinteistön omistajalla ole tosiasiallisiin olosuhteisiin perustuvaa perustetta toiminnan lopettamisen estämiseksi, koska kiinteistön omistajalla ei ole oikeutta vaatia luvanhaltijaa suorittamaan kiinteistöllään malminetsintää eikä luvan voimassaololla ja esimerkiksi toiminnanharjoittajan velvollisuudella korvata mahdollisia toiminnasta aiheutuneita vahinkoja vahingonkärsijälle ole edellytyssuhdetta. Luvan raukeaminen ei toisin sanoen poista luvanhaltijan velvollisuutta suorittaa jälkitoimenpiteitä tai korvata mahdollisia aiheutuneita vahinkoja.

Nykyisellä muutoksenhakuoikeudella on havaittu olevan kielteisiä vaikutuksia niin kiinteistön omistajien kuin luvanhaltijan asemaan, sillä perusteetta tehdyt valitukset luvan raukeamista koskevasta päätöksestä pitkittävät tarpeettomasti luvan raukeamista ja toisaalta alueen palautumista luvan myöntämistä edeltävään tilaan. Koska kyseessä oleva muutoksenhakuoikeuteen kohdistuva muutos koskisi ainoastaan luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille panemaa raukeamisasiaa, ei asiassa voida katsoa olevan muuta asianosaista kuin luvanhaltija itse. Muutoksenhakuoikeus päätöksen kohteena olevan luvan luvanhaltijalla tulee tämän oikeusturvan kannalta säilyttää, mikäli kaivosviranomaisen päätös on esimerkiksi virheellinen tai lainvastainen.

Hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Tarkasteltaessa lopettamista koskevan asian suhdetta kiinteistön omistajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, voidaan todeta,

että todellista asianosaisasemaa toiminnan lopettamista koskevassa asiassa ei ole muulla kuin luvanhaltijalla. Luvanhaltijan omasta aloitteesta vireille panemassa raukeamista koskevassa asiassa on vireille panijaa pidettävä ainoana asianosaisena. Siten muutoksenhakuoikeuden rajaaminen ehdotetulla tavalla on perusteltu.

Esitetyllä muutoksella on hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus asiaan liittyvien hallintovalitusten vähentyessä niin hallintotuomioistuinten, lausuvien viranomaisten kuin toiminnanharjoittajien näkökulmasta.

Kaivosturvallisuuslupaa koskevan menettelyn keventäminen

123 §

Kaivosturvallisuuslupahakemusta koskevat menettelyt

Kaivosviranomaisen tulee pyytää kaivosturvallisuuslupahakemuksesta tarpeelliset lausunnot ja selvitykset toimialaltaan yleistä etua valvovilta viranomaisilta. ~~lausunto asianomaiselta työsuojeluviranomaiselta ja alueen pelastusviranomaiselta, Säteilyturvakeskukselta sekä tarvittaessa muilta toimialallaan yleistä etua valvovilta viranomaisilta. Kaivosviranomaisen tulee lisäksi hankkia lupaharkinnan kannalta muut tarpeelliset lausunnot ja selvitykset.~~

~~Kaivosturvallisuuslupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä muistutuksia ja mielipiteen ilmauksia koskevasta menettelystä 39 §:ssä säädetään. Kaivosturvallisuuslupahakemuksesta tiedotetaan noudattaen, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:ssä säädetään.~~ Hakijan kuulemiseen lausuntojen ~~ja muistutusten~~ johdosta sovelletaan, mitä 42 §:ssä säädetään hakijan kuulemisesta. Kaivosturvallisuuslupapäätöksen sisältöön sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa lupapäätöksen sisällöstä säädetään.

Mitä muistutuksia ja mielipiteen ilmauksia koskevasta menettelystä 39 §:ssä säädetään tai lupahakemuksen tiedottamisesta 40 §:ssä säädetään, ei sovelleta kaivosturvallisuuslupahakemukseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kaivosturvallisuuslupaan liittyvässä lupaharkinnassa kaivostoiminnan harjoittaja yhdessä kaivosviranomaisen sekä muiden toimialoillaan yleistä etua valvovien viranomaisten kanssa käy kaivosturvallisuuslupahakemuksen ja siitä annettavien lausuntojen pohjalta teknistä vuoropuhelua liittyen muun muassa kaivoksen rakentamista koskeviin teknisiin ratkaisuihin sekä kaivosturvallisuuteen liittyviin riskeihin.

Kaivosturvallisuuslupamenettelyssä kaivostoiminnan harjoittaja antaa kaivosviranomaiselle kaivoslain edellyttämät tiedot muun muassa kaivoksen rakennussuunnitelmasta, rakennuksista, kivennostojärjestelmistä, ilmanvaihdon yleisjärjestelystä, sähkönjakelusta sekä muista teknisistä seikoista, joiden pohjalta kaivosviranomainen suorittaa kaivosturvallisuutta koskevan riskiarvion ja antaa tarvittavat määräykset riskienhallintaan liittyen.

Kyseessä ei ole lupa, jonka perusteella arvioidaan tai ratkaistaan kaivostoiminnasta aiheutuvia mahdollisia intressiristiriitoja tai ympäristöllisiä kysymyksiä vaan kyse on puhtaasti kaivoksen teknisiin ratkaisuihin keskittyvästä riskianalyysiprosessista, jossa menettelyn ainoana tosiasiallisena asianosaisena on luvanhakijaa.

Kaivosturvallisuuslupaa haettaessa asianosaisten, kuten kiinteistöjen omistajien, oikeusasema, toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön on jo selvitetty aikaisemmissa lupamenettelyissä, muun muassa kaivoslupaa ja ympäristölupaa koskevissa menettelyssä. Lisäksi edellä mainitut asiat on otettava asianmukaisesti huomioon myös kaivoshankkeen YVA –menettelyssä. Kaivosturvallisuuslupamenettelyn sisältö ja tavoite huomioiden menettelyllä ei ole sellaisia vaikutuksia muiden (esimerkiksi lähialueiden asukkaiden) etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka edellyttäisivät lupahakemuksesta tiedottamista 40 §:n mukaisesti. Koska edellä selostetun perusteella luvanhakija on ainoa asianosainen kaivosturvallisuuslupa-asiassa, ei 39 §:n menettelysäännöksiä muistutuksista ja mielipiteistä ole tarpeen soveltaa kaivosturvallisuuslupahakemuksen käsittelyssä.

Ehdotettu muutos 1 momenttiin lisäisi kaivosviranomaisen harkintavaltaa ja joustavoittaisi sen tehtävää kaivosturvallisuuslupa-asiaa käsiteltäessä. Pykälän 1 momentti on nykyisessä muodossaan koettu kaivoslain toimivuutta arvioitaessa epätarkoituksenmukaiseksi. Edellä mainittu sekä yksittäisiin kaivoksiin liittyvät erityispiirteet huomioiden ehdotonta luetteloa lausuvista viranomaisista ei katsota tarkoituksenmukaiseksi.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta kaivosturvallisuushakemuksesta pyydettävien tarpeellisten lausuntojen osalta, sillä kaivosviranomaisen olisi edelleen pyydettävä tarvittavat lausunnot kaivosturvallisuuslupahakemuksesta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 3 momentti, jonka tarkoituksena olisi selventää kaivosturvallisuuslupaan liittyvää lupamenettelyä.

Ehdotus ei sisällä muutoksia 129 - 131 §:ään. Siten esimerkiksi kaivosturvallisuuslupaan liittyvään lupaharkintaan, kaivosturvallisuusluvan edellytyksiin, luvan raukeamiseen tai peruuttamiseen ei ehdoteta muutoksia.

Muutoksella on hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus niin toiminnanharjoittajan kuin kaivosviranomaisen näkökulmasta. Kaivosviranomaiselle annettava harkintavalta lausuntojen pyytämisen osalta vähentää lausuvien viranomaisten hallinnollista taakkaa, ilmeisen tarpeettomien lausuntopyyntöjen poistuessa.

Kaivoskartan toimittamista koskevan menettelyn keventäminen

119 §

Kaivoskartta

Kaivostoiminnan harjoittajan tulee laatia kaivoksesta ja kaivosalueesta kartta (kaivoskartta) ja pitää se ajantasaisena.

Kaivostoiminnan harjoittajan tulee toimittaa kaivoskartasta kopio ~~kunkin vuoden alussa~~ kaivosviranomaiselle, kaivosviranomaisen sitä niin pyytäessä ja kaivostoiminnan päättyessä.

Kaivoskartan tulee sisältää yksilöidyt tiedot kaivoksessa tehdyistä toimenpiteistä ja muusta kaivostoiminnasta kaivosalueella siten, että kaivosturvallisuutta, alueen maankäyttöä ja esiintymän hyödyntämistä sekä muita niihin liittyviä toimenpiteitä koskevat seikat voidaan selvittää.

Tarkempia säännöksiä kaivoskartasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kaivoskartoilla on keskeinen merkitys, kun selvitetään kaivosturvallisuutta, alueen maankäyttöä ja esiintymän hyödyntämistä kulloisessakin tilanteessa. Lisäksi niillä on merkitystä siinä vaiheessa, kun kaivostoiminta on jo päättynyt. Esimerkiksi jos alue otetaan kaivostoiminnan päätyttyä muuhun käyttöön, sen turvallisuudesta on mahdollista varmistua kaivoskartan avulla.

Voimassa olevan kaivoslain mukaan kaivostoiminnan harjoittajan tulee toimittaa kaivoskartasta kopio kunkin vuoden alussa kaivosviranomaiselle. Nykyistä sääntelyä on pidetty hallinnollisesti raskaana ja kaivoskartan käyttötarkoitus huomioiden epätarkoituksenmukaisena. Kaivoskarttojen toimittaminen, niiden vastaanotto ja arkistointi kaivosviranomaisessa aiheuttaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa niin kaivosviranomaisessa kuin toiminnanharjoittajille, koska toiminnassa olevien kaivosten kaivoskartoilla ei ole jatkuvaa käyttöä. Käytännön osoittamaa tarvetta kaivoskarttojen vuosittaiselle toimittamiselle ei ole.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaivoskartta tulisi toimittaa kaivosviranomaiselle ainoastaan pyynnöstä tai viimeistään kaivostoiminnan päättyessä. Ehdotetulla muutoksella puretaan turhaa sääntelyä varmistaen kuitenkin, että ajantasainen kaivoskartta on aina kaivosviranomaisen saatavilla. Lisäksi kaivoskartta tulisi aina toimittaa kaivosviranomaiselle kaivostoiminnan päättyessä.

Kaivostoiminnan harjoittajan tulisi edelleen laatia kaivoksesta ja kaivosalueesta kaivoskartta ja pitää se ajantasaisena. Kaivoskartan sisältöä koskevaa sääntelyä ei muutettaisi.

Esitetyllä muutoksella on kaivosviranomaisen ja toiminnanharjoittajan näkökulmasta hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus.

Kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskevan sääntelyn tarkistaminen

68 §

Kaivosluvan raukeaminen

Kaivoslupa raukeaa määräajan päättyessä.

Lupaviranomaisen on päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos luvanhaltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Lupaviranomaisen on myös päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos kaivostoiminta on ollut keskeytyneenä luvanhaltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai kaivostoiminnan voidaan katsoa tosiasiallisesti päättyneen. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, kunta tai haittaa kärsivä asianosainen.

Lupaviranomainen voi kuitenkin 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa enintään kahdesti lykätä kaivosluvan raukeamista ja antaa uuden määräajan kaivostoiminnan aloittamiseksi tai määräajan toiminnan jatkamiseksi. Luvan raukeamista voidaan lykätä enintään yhteensä kymmenellä vuodella. Kaivosluvan haltijan on toimitettava lupaviranomaiselle hakemus ennen kaivosluvan raukeamista sekä hakemuksessa esitettävä syy määräajan myöntämiselle ja suunnitelma kaivostoiminnan aloittamiseksi tai jatkamiseksi. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämää syytä on pidettävä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Lupaviranomaisen on lisäksi päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos kaivosalue ei kuulu luvanhaltijalle tai luvanhaltija ei ole saanut sitä haltuunsa 82 §:n mukaisesti viiden vuoden kuluttua luvan myöntämisestä taikka luvanhaltija tekee asiaa koskevan hakemuksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään hakemuksen, jos sen tarkoituksena ei enää ole harjoittaa kaivostoimintaa.

Kaivosalueen hallinnan perustuessa kaivosluvan haltijan omistukseen tai kiinteistön omistajien kanssa tehtyihin sopimuksiin, ei edellä 3 momentissa säädettyä kymmenen vuoden enimmäisaikaa sovelleta, mikäli luvanhaltija osoittaa, että luvan raukeamista on lykättävä yleisen edun tai muiden erityisten syiden perusteella.

Yksityiskohtaiset perustelut

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 5 momentti, joka loisi poikkeuksen pykälän 3 momentin pääsääntöön, jonka mukaan kaivosluvan raukeamista voidaan lykätä enintään yhteensä kymmenen vuotta.

Ehdotettu muutos vastaisi osittain kumotun kaivoslain 50 §:n 1 momenttia, sillä erotuksella, että poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi hakijaa osoittamaan kaivosalueen hallinnan perustuvan kaivosluvan haltijan omistukseen tai kiinteistön omistajien kanssa tehtyihin sopimuksiin. Käytännössä kiinteistön omistajien kanssa tehty sopimus voisi tarkoittaa muun muassa pitkäaikaista maanvuokrasopimusta. Kaivosalueen tulisi olla kokonaisuudessa edellä tarkoitetulla tavalla kaivosluvan haltijan hallinnassa.

Koska kaivosalue olisi edellä mainitulla tavalla kaivosluvan haltijan hallinnassa, ei ehdotetulla muutoksella ole käytännössä vaikutusta muiden oikeusasemaan.

Pääsääntöisesti kaivosviranomaisen tulisi edelleen käyttää kymmenen vuoden määräaikaa kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskien mutta luvanhaltijan osoittaessa käsillä olevan ehdotetun muutoksen mukaiset perusteet, voisi kaivosviranomainen lykätä kaivosluvan raukeamista senkin jälkeen, kun pykälän 3 momentissa säädetty kymmenen vuoden enimmäisaika on kulunut umpeen.

Käytännössä poikkeus soveltuisi teollisuusmineraalikaivoksiin, mutta poikkeusta voidaan soveltaa yleisesti kaikkiin kaivoksiin.

Ns. karenssisäännösten muuttaminen

46 §

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää:

1) 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulle alueelle;

2) 9 §:n 4 momentissa tarkoitetulle alueelle;

3) aiemmin malminetsintäalueena olleelle alueelle ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut ~~kolme~~ kaksi vuotta;

4) aiemmin kaivosalueena olleelle alueelle, ennen kuin ~~kolme~~ kaksi vuotta on kulunut siitä, kun kaivostoiminnan lopettamispäätös on tullut lainvoimaiseksi;

5) alueelle, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädetyllä tavalla;

6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevästä syystä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä;

8) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Malminetsintälupa ~~ja kullanhuuhdontalupa~~ voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 1 ja 2 ~~—4~~ kohdassa ~~tarkoitetulleja~~ kullanhuuhdontalupa 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetulle alueelle asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella, ei kuitenkaan 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle alueelle. Luvan myöntämisen esteenä ei myöskään pidetä sellaista asumiseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta tilaa, joka on kaivostoimintaa tai kullanhuuhdontaa varten ja sijaitsee kaivosalueella tai kullanhuuhdonta-alueella.

Malminetsintälupaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

Yksityiskohtaiset perustelut

Ehdotettu muutos lyhentäisi säädettyä karenssiaikaa kolmesta vuodesta kahteen. Ehdotettu muutos parantaisi erityisesti malminetsintää harjoittavien toimijoiden oikeusasemaa ja poistaisi nykyisen karenssisäännöksen sekä pykälän 2 momentin yhteisvaikutuksesta luodun tilanteen, jossa käytännössä taloudellisesti vahvin toimija voi kiinteistön omistajan kanssa niin sopimalla välttää 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaisen karenssin. Tilannetta, jossa lailla säädetystä luvan myöntämisen esteen poistamisesta voisi yksityisten kesken sopia ja toisaalta missä kiinteistön omistaja voi taloudellisista syistä suostua karenssin poistamisesta tietyn toimijan osalta, on pidettävä hyvän hallinnon vastaisena. Nykyisellään säännös asettaa toimijat eriarvoiseen asemaan.

Karenssiajan pituuden ollessa kaksi vuotta olisi malminetsintäluvan rauettua alueelle mahdollista hakea varausta ja tämän jälkeen malminetsintälupaa. Kyseinen muutos jättäisi edelleen toiminnanharjoittajalle sekä alueen kiinteistön omistajalle mahdollisuuden sopia alueella tehtävistä tutkimustoimista varausajan aikana, jolloin kiinteistön omistajan asema ei käytännössä muuttuisi nykyisestä.

Kullanhuuhdontaa olisi edelleen mahdollista harjoittaa pykälän 1 momentin 1-4 kohdassa tarkoitetuilla alueilla toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen suostumuksella.

Lupahakemukseen liitettävien Natura 2000 -arviointiin ja YVA –selostukseen toimittamisen ajankohdan muuttaminen siten, että 32 §:n mukaisen etuoikeuden saaminen ei edellyttäisi kaivoslain 34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisten liitteiden toimittamista kaivosviranomaiselle enne malminetsintäluvan raukeamista.

32 §

Etuoikeusjärjestys

Etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhdontalupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Mikäli hakemukseen on liitettävä 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa mainitut lupahakemuksen liitteet, tulee nämä toimittaa kaivosviranomaiselle, etuoikeutta menettämättä, viimeistään ennen lupapäätöksen antamista.

Jos kaivoslupaa haetaan malminetsintäalueella olevaan esiintymään, on edellä 1 momentista poiketen etuoikeus kaivoslupaan malminetsintäluvan haltijalla, jos tämä tekee kaivoslupahakemuksen 34 §:ssä säädetyllä tavalla ennen malminetsintäluvan raukeamista tai peruuttamista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu etuoikeus kaivoslupaan säilyy malminetsintäluvan haltijalla siitä huolimatta, että 34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaiset lupahakemuksen liitteet toimitetaan kaivosviranomaiselle malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen.

Malminetsintälupahakemuksen valmistelua varten hakija voi varata itselleen alueen tekemällä asiasta ilmoituksen kaivosviranomaiselle (varausilmoitus). Varausilmoitukseen perustuva etuoikeus on voimassa, kun varausilmoitus on tehty 44 §:ssä säädetyllä tavalla eikä varauksen hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Etuoikeuden voimassaolo päättyy, kun kaivosviranomaisen varausilmoituksen johdosta tekemä päätös (varauspäätös) raukeaa tai se peruutetaan.

Yksityiskohtaiset perustelut

Malminetsinnän ja kaivostoiminnan edellytysten turvaamiseksi kaivoslain lähtökohtana on esiintymän löytäjän etuoikeus sen hyödyntämiseen. Etuoikeudesta malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhdontalupaan säädetään 32 §:ssä. Pykälän mukaan etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhdontalupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla.

Malminetsintäluvan haltijan etuoikeus kaivoslupaan turvataan 32 §:n 2 momentilla, jonka mukaan malminetsintäluvan haltijan tulee tehdä kaivoslupahakemus 34 §:ssä säädetyllä tavalla ennen malminetsintäluvan raukeamista tai peruuttamista.

34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan lupahakemukseen on liitettävä tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetusta arvioinnista (jäljempänä "Natura 2000 -arviointi") ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/19994, "YVA -laki") mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus (jäljempänä "YVA -selostus"). Käytännössä 32 §:n mukaisesta sääntelystä nykyisessä muodossa seuraa, että luvanhakijan on saatettava Natura 2000 -arviointi ja YVA -selostus valmiiksi jo kaivoslupahakemusta jätettäessä eikä esimerkiksi vasta siinä vaiheessa, kun lupa-asia ratkaistaan. Tämä merkitsee luvanhakijan kannalta sitä, että Natura 2000 -arvioinnin ja YVA -selostuksen viimeistely on aloitettava vuosia ennen kaivos-

lupahakemuksen jättämistä, mistä saattaa olla seurauksena, ettei malminetsintäkauden loppuvaiheessa tehtyjä tarkennuksia malmiarvioihin tai uusia löydöksiä enää ehditä sisällyttää arviointeihin.

34 §:n 3 momentin 2 kohta näyttäytyy nykyisessä muodossaan myös ristiriitaisena suhteessa YVA -lain 7 §:ään, joka edellyttää, että YVA -selostuksen on valmistuttava ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin, kuitenkin viimeistään ennen kuin lupaviranomainen päättää luvan myöntämisestä hankkeen toteuttamiseen. YVA -laki ei siten edellytä YVA -selostuksen liittämistä itse lupahakemukseen, vaan riittävää on, että lupaviranomaisella on selostus käytössään ennen lupapäätöksen tekemistä. Myöskään luonnonsuojelulain 65 § ei edellytä, että Natura 2000 -arviointi tulisi olla tehty lupahakemusta jätettäessä. Natura 2000 -sääntelyn velvoitteet edellyttävät, että arviointi on tehty ennen kuin lupa myönnetään.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on siirtää 34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaiset lupahakemuksen liitteet 32 §:n sääntelyn piiristä siten, että etuoikeus malminetsintälupaan, kullanhuuhdontalupaan tai kaivoslupaan syntyisi ilmankin, että lupahakemus sisältäisi edellä mainittuja liitteitä. Liitteet olisi kuitenkin toimitettava ennen lupapäätöksen tekemistä.

Muutoksen tarkoituksena on Natura 2000 -arvioinnilla ja YVA -menettelyllä tavoiteltujen suojelu- ja muiden intressien yhteensovittamisnäkökohtien huomioiminen entistä paremmin ja laadukkaammin. Muutos loisi parhaimmat edellytykset muutoksen kohteena olevien liitteiden laatimiselle ja niiden taustalla olevien tavoitteiden täyttymiselle. Muutoksella ei olisi vaikutusta kaivoslain mukaiseen lupamenettelyyn tai lupaharkintaan. Kaivosviranomaisen olisi edelleen varmistuttava, että esimerkiksi hakemuksesta tiedottaminen ja asianosaisten kuuleminen toteutuu kaivoslain mukaisesti.

Ehdotettu muutos antaisi luvanhakijalle mahdollisuuden viimeistellä Natura 2000 -arvioinnin ja YVA -selostuksen malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen ja mahdollistaen luvanhakijan suorittaa suunnitellut malminetsintätoimet loppuun ennen Natura 2000 -arvioinnin ja YVA -selostuksen toimittamista kaivosviranomaiselle. Natura 2000 -arvioinnissa ja YVA -selostuksessa voidaan tällöin ottaa nykyistä paremmin huomioon myös malminetsinnän loppuvaiheen tulokset ja mahdolliset tarkennukset aikaisempiin tutkimustuloksiin, jolloin mahdollisen kaivoshankkeen arvioidut kokonaisvaikutukset ympäristölle olisi mahdollista ennakoida nykyistä tarkemmin. Samalla olisi mahdollista rajata kaivostoimintaan kaivosluvalla katettava alue suppeammaksi kuin vähemmän täydellisen tiedon varassa tehdyissä hakemuksissa on mahdollista. Natura 2000 -arvioinnin ja YVA -selostuksen suorittaminen nykyistä joustavammalla aikataululla mahdollistaisi siten niiden toteuttamisen entistä laadukkaammin, mikä merkitsisi myös ympäristön- ja luonnonsuojelun kannalta parannusta nykytilanteeseen nähden. Muutos mahdollistaisi entistä paremmin Natura 2000 -arvioinnilla ja YVA -menettelyllä tavoiteltujen suojelu- ja muiden intressien yhteensovittamisnäkökohtien huomioimisen.

Varausaluetta koskevan ns. puskurivyöhykkeen poistaminen

44 §

Varausilmoitus

Varausilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys:

1) varaajasta;

2) alueesta, jota etuoikeuden varaus koskee (varausalue);

3) tutkimussuunnitelman laadinnasta ja muista malminetsintälupahakemusta valmistelevista toimenpiteistä sekä niiden aikataulusta.

Varausilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen ~~taikka sijaitsee yhtä kilometriä lähempänä tällaista aluetta, joka kuuluu muulle kuin hakijalle tässä laissa tarkoitetun luvan perusteella~~. Varausilmoitus ei myöskään saa koskea aiemmin varausalueena ollutta aluetta, ennen kuin vuosi on kulunut varauspäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Yksityiskohtaiset perustelut

Vuoden 1965 kaivoslaki suojasi olemassa olevia kaivosalueita (valtauskirjan tarkoittamia alueita sekä kaivospiirin aluetta) siten, ettei varausalueita saanut ulottaa kilometriä lähemmäs mainittuja alueita.

Vuoden 2011 kaivoslaki muutti malminetsinnän oikeuksien käsittelyä alueiden osalta. Malminetsintälupa-aluetta ei enää aikaisempaan tapaan ole rajattu neliökilometrin valtausalueisiin, jotka osoitettiin valtauskirjalla. Malminetsinnän yksittäisen lupa-alueen suuruutta ei siten ole enää suoraan laissa rajattu.

Varauksen merkitys muuttui myös siten, että vuoden 2011 kaivoslaissa varausoikeus antaa tarvittaessa oikeudellisen suojan kilpailevaa malminetsijää kohtaan lain tarkoittamalle etsintätyölle (7-8§). Varaus ei anna oikeutta maastossa tehtäviin toimenpiteisiin mutta maanomistajan luvalla tutkimuksia voi tehdä ja siten valmistella malminetsintäluvan hakemista.

Edellä mainitusta syystä ja kun kaivosalueen haltija voi suojata tarvittaessa oikeutensa hakemalla malminetsintälupaa, varaukselle ei saatujen kokemusten perusteella ole enää tarvetta määrätä niin sanottua suojavyöhykettä.

Samalla esitetty muutos selkeyttäisi paremmin kaivoslain tarkoittamien eri alueiden rajoja ja poistaa rajaepäselvyyksien mahdollisuutta.

Kaivosalueen laajennuksen kaivosturvallisuuslupa harkinnanvaraiseksi

121 §

Kaivosturvallisuuslupa

Kaivoksen rakentamiseen ja tuotannolliseen toimintaan on oltava kaivosviranomaisen lupa (kaivosturvallisuuslupa).

Laajennettaessa tuotannollisessa toiminnassa olevaa kaivosta uudella kaivosalueella tai kaivoksen apualueella, ei edellä 1 momentissa tai jäljempänä 130 §:ssä säädettyä sovelleta edellä tarkoitettuun kaivostoimintaa laajentavaan alueeseen, ellei kaivosviranomainen toisin määrää.

Yksityiskohtaiset perustelut

Ehdotettu muutos koskisi kaivoksen toiminnan laajentamista koskevaa kaivosturvallisuuslupaa. Ehdotettu muutos antaisi kaivosviranomaiselle harkintavaltaa sen suhteen, edellyttääkö kaivostoiminnan laajentaminen kyseisessä tapauksessa uutta kaivosturvallisuuslupaa tai voimassaolevan kaivosturvallisuusluvan tarkistamista.

Tuotannollisessa toiminnassa olevan kaivoksen laajentaessa toimintaa, vaatimus uuden kaivosturvallisuusluvan hakemisesta johtaa usein kohtuuttoman raskaaseen lupamenettelyyn toiminnan muutokseen nähden. Laajennus on usein pieni kaivosalueen laajennus tai esimerkiksi uusi apualue. Muutokset eivät välttämättä aiheuta sellaisia uusia kaivoksen tekniseen toimintaan liittyviä riskejä tai muita muutoksia kaivoksen toimintaperiaatteisiin, jotka tulisi käsitellä kaivosturvallisuuslupaa koskevan lupamenettelyn yhteydessä.

Muutoksella on hallinnollista taakkaa keventävä vaikutus niin toiminnanharjoittajan kuin kaivosviranomaisen näkökulmasta. Kaivosviranomaiselle annettava harkintavalta lausuntojen pyytämisen osalta vähentää lausuvien viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Tekninen täydennys

93§

Kaivostoimituksen rekisteröinti

Kaivostoimitus voidaan rekisteröidä korvausten suorittamisesta riippumatta, kun se on saanut lainvoiman. Korvausten suorittamisesta ei tarvitse ilmoittaa maanmittaustoimistolle.

Kaivostoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin muutoksenhausta huolimatta niiden kiinteistöjen osalta, joita muutoksenhaku ei koske. Kaivostoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin myös muutoksenhaun kohteena olevien kiinteistöjen osalta, jos muutoksenhaku ei vaikuta lunastuksen kohteen vahvistamiseen, käyttö- tai muiden oikeuksien perustamiseen taikka tehtäviin merkintöihin. Kiinteistörekisterin pitäjän on näissä tapauksissa pyydettävä maaoikeudelta lupa rekisteröintiin. Maaoikeus on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maaoikeuden puheenjohtaja.

Maanmittauslaitoksen tulee ilmoittaa kaivosviranomaiselle kaivostoimituksen kiinteistörekisteriin merkitsemisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia määräyksiä kaivostoimituksen rekisteröinnistä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kaivostoimituksessa voidaan perustelluista syistä tarvittaessa poiketa kaivosviranomaisen kaivosluvassa määrittelemästä aluerajauksesta. Kaivosviranomaisen tulee kaivostoimituksen jälkeen saada tieto muodostetun kaivosalueen toteutuneista rajoista. Jotta asiasta voidaan määrätä valtioneuvoston asetuksessa, tulee kaivoslain asianomaisessa pykälässä olla asetuksenantovaltuus.

3 Esityksen vaikutukset

Esitetyillä lakimuutoksilla ei olisi vaikutusta viranomaisen lupaharkintaan. Esitetyt muutokset sujuvoittaisivat viranomaismenettelyitä ja keventäisivät hallinnollista taakkaa sekä lausunnon antajien osalta että lupaprosesseista vastaavien viranomaisten osalta.

Esityksen mukaiset muutokset mahdollistaisivat viranomaisille hakemusten sisällön sekä menettelyiden paremman räätälöinnin vastaamaan kulloisenkin hankkeen edellyttämiä tarpeita, ja vältyttäisiin yksittäisiltä lupa-asioilta, joissa menettelyt ovat ilmeisen ylimitoitetut. Tarveharkinnan mahdollistaminen ja sitä kautta tiettyjen lupamenettelyiden sujuvoittaminen ja keventäminen vapauttaisi viranomaisresursseja kohdennettavaksi valvontaan ja neuvontaan, sekä viranomaistoiminnan edelleenkehittämiseen.

Kaivoslain karenssiaikojen muutoksella edistettäisiin hyvän hallinnon periaatteita ja kaikkien toimijoiden tasavertaisuutta.

Esitetyt muutokset keventäisivät lausujatahojen hallinnollista työtaakkaa, kun vältyttäisiin rutiininomaisilta, tarpeettomilta lausuntopyynnöiltä.

Viranomaisten hallinnollista taakkaa keventävillä muutoksilla olisi myönteisiä taloudellisia ja hallinnollista taakkaa keventäviä vaikutuksia toimijoille, sillä kaivoslain mukaisten lupien maksut perustuvat käsittelystä aiheutuviin kustannuksiin. Jos lupamenettelyitä voidaan sujuvoittaa tai luvan tarve perustuu tarveharkintaan, on tällä vaikutusta luvasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvaan kustannukseen.

Esitetyt muutokset eivät vaikuttaisi malminetsinnän tai kaivostoiminnan ympäristövaikutuksiin tai asianosaisten asemaan. Ympäristöön liittyvien selvitysten ajankohdan muuttaminen selkeyttäisi toiminnanharjoittajien etuoikeusasetelmaa, ja parantaisi vaadittavien selvitysten sisältöä, muttei muuttaisi selvitysvaatimuksia. Myöskään varsinaiseen lupaharkintaan ei esitetä muutoksia. Esitetyillä muutoksilla ei olisi vaikutusta asianosaisten oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Muutoksia ei esitetä asianosaiskäsitteeseen tai asianosaisten vaikutusmahdollisuuksiin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia edellytyksiin toimia saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella tai erityisellä poronhoitoalueella.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla ja siitä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:
(lausuntopyynnössä luetellut tahot)

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 2017.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus: